

MCNEILL, Lynne S. (2025). *Yaşasın Folklor (Akademik Folklor Çalışmalarına Eğlenceli, Hızlı ve Faydalı Bir Giriş)*. İstanbul: Ötüken Neşriyat, 119 s.
Yayınları, 376 s.

Ezgi TEBER
ORCID: 0009-0006-6413-0375

DOI: 10.5281/zenodo.18010641

Lynne S. McNeill tarafından kaleme alınan *Yaşasın Folklor (Akademik Folklor Çalışmalarına Eğlenceli, Hızlı ve Faydalı Bir Giriş)* adlı kitap, Eylül 2025'te Mustafa Özbaş tarafından çevrilmiştir. Ötüken Neşriyat'tan çıkan ve 13,5x21 cm boyutlarında olan bu eser, toplam 119 sayfadan oluşmaktadır. Ön kapağının üst kısmında kitabın adı, onun altında yazarın adı ve tercüme edenin adı yer almaktadır. Kitabın kapağı oldukça sade bir şekilde tasarlanmış ve renkler uygun bir şekilde seçilmiştir. Kitabın arka kapağında ise folklorun ne olduğu ve neden önemli olduğu sorulmaktadır. *Yaşasın Folklor*'da Lynne S. McNeill, okurları akademik folklor araştırmalarının canlı, şaşırtıcı ve çoğu zaman yanlış anlaşılan dünyasına davet etmektedir. Kitabını öğrenciler, öğretmenler ve meraklılar için anlaşılır örneklerle donatmış ve sade bir anlatımı tercih etmiştir.

Kitabın kapağını açtığımızda, jenerik kısmının ardından yazar Lynne S. McNeill ve çevirmen Mustafa Özbaş'ın hayatlarını görmekteyiz. Sonraki sayfada yer alan "İçindekiler" kısmı, kitabın dört ana bölümden oluştuğunu göstermektedir. Ardından "Ön Söz" (s. 11-12) gelmektedir. Yazar burada folklorun görüldüğünden çok daha karmaşık bir disiplin olduğunu, tanımının ve sınırlarının hâlâ tartışıldığını söylemektedir. Öğrenciler bu alana girerken zorlansa da bu, alanın doğasından kaynaklanmaktadır. *Yaşasın Folklor* kitabının, folkloru yeni öğrenenler için hem eğlenceli hem de öğretici bir rehber olarak hazırlandığı da söylenmektedir. Arkasından yazma sürecinde kendisine maddi ve manevi katkıları olan kişilere ve kuruluşlara teşekkürlerini sunmuştur. Teşekkür kısmından sonra "Hocalar İçin Bu Kitabı Neden Kullanmak İsteyesiniz?" başlıklı yazıyı görmekteyiz.

İlgili Yazar: Ezgi TEBER
Ünvan: Yüksek Lisans Öğrencisi
Kurum Bilgileri: Karamanoğlu Mehmetbey
Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve
Edebiyatı ABD

Başvuru Tarihi/Received: 06.11.2025
Kabul Tarihi/Accepted: 18.11.2025

Bu başlıkta kısaca, halk biliminin (folklorun) farklı bölümlerde okutulması nedeniyle öğrencilerin ortak bir temel bilgiye sahip olmaması sorunu ele alınmaktadır. Kitabın temel amacı, tüm öğrencilere (ana dalları ne olursa olsun) akademik dilden uzak, kolay anlaşılır ve tarafsız bir şekilde halk biliminin temel kavramlarını sunarak ortak bir başlangıç seviyesi oluşturmaktır. Yani hem gelecekte bu alana yönelecekler hem de seçmeli ders olarak alanlar için kapsamlı ve erişilebilir bir ders kitabı olmayı hedeflemektedir.

“Giriş”ten sonra ana bölümlere geçilmiştir. Kitap dört ana bölümden oluşmaktadır. Yazarın temel olarak aldığı “folklor” kavramı, bu bölümlerin ayrılmasında önemli bir kriter olarak karşımıza çıkmaktadır: “Folklor Nedir?”, “Halk Bilimciler Ne Yapar?”, “Folklorun Türleri”, “Halk Gruplarının Türleri”.

Kitabın “Folklor Nedir?” adlı birinci bölümünde (s. 21-41) yazar, kitabın temel sorusunu ele almakta ve folklorun akademik bir disiplin olarak tanımlanmasını amaçlamaktadır. Yazar, folklorun yalnızca eski hikâyelerden veya kırsal yaşamdan ibaret olduğu yönündeki yaygın yanlış algıyı düzeltmeyi hedeflemiştir. Folklor, sadece tarihî bir miras değil, aynı zamanda sürekli değişen ve değiştikçe gelişen aktif bir canlı süreçtir. Bölüm, folklorun canlı ve şaşırtıcı doğasını açıklayarak disiplinin karmaşık tarihçesi ve evrensel niteliği üzerine bir tartışma başlatmaktadır. Bu bölümde folkloru oluşturan iki ana terime de odaklanılır. Folk (halk), birbiriyle bir miktar ortak noktası olan, geleneksel bir yapıya sahip bir gruptur. Lor (lore/bilgi) ise bir grubun sahip olduğu, paylaştığı ve geleneksel yöntemlerle aktardığı tüm bilgiler, inançlar ve eylemlerdir. Bu noktada folklor, genellikle okullarda veya resmî kanallardan değil, yüz yüze etkileşim, gözlem ve deneme yoluyla öğrenilen bir süreçtir. Bu öğrenim şekli, folklorun değişmesine ve uyarlanmasına olanak tanımaktadır. Bir fıkranın veya bir masalın diğerinden diğerine geçerken değişmesi, folklorun özelliğidir.

“Halk Bilimciler Ne yapar?” adlı kitabın ikinci bölümünde (s. 41-59) folklorun ne olduğu sorusundan sonra, pratik uygulama olarak halk bilimcinin rolüne geçiş yapılmaktadır. Halk bilimciler, sadece eski anlatımlarla değil, aynı zamanda günümüzde ve güncel kültürel ortamlarda (internet, sosyal medya vs.) üretilen folklorla da ilgilenirler. Halk bilimcilerin amacı, folklor ürünlerini kişisel değer yargıları olmadan ve bağlamına uygun bir şekilde incelemektir. Kısacası yeni bir şey yaratmak yerine, var olan kültürel kalıpları ve anlamları keşfederek açıklamaktır. Temel işler, folklor ürünlerini (hikâyeler, gelenekler ve inançlar vs.) doğal ortamlarından, yani halk gruplarının içinden toplamaktır. Bunu yaparken etik kurallara da uyulması gerektiği belirtilmiştir (kaynak kişiden izin almak vs.). Ayrıca bir anlatının sadece metnine odaklanmak yerine, onun aktarılma biçimine ve sosyal bağlamına önem verilmesi gerektiği de vurgulanmaktadır. Yani bir metnin bağlamı ve dokusu (sosyal biçimi) önemlidir. Bu arada toplanan veriler analiz edilirken halk bilimci folklorun işlevini, türlerini anlamak için çeşitli teoriler kullanabilmektedir.

“Folklorun Türleri” adlı üçüncü bölümde (s. 59-88) halk bilimini inceleyen kişilerin karşılaştığı en temel zorluk ele alınmıştır: Geniş ve karmaşık folklor malzemesini anlamlı bir düzene oturtmak. Kitap, bu amaçla tüm folklorik unsurları dört ana kategoriye ayırır: 1. Söylediğimiz şeyler: Hikâye, fıkra, bilmece ve şarkıları kapsar. Buradaki en önemli ayırım, anlatının gerçeklik algısıdır. Halk bilimi; anlatıcının ve dinleyicinin gerçek

olduğuna inandığı anlatılar (efsane, halk hikâyesi vs.) ile tamamen kurgusal kabul edilenlerin (masallar vs.) arasına kesin bir çizgi çekmektedir. 2. İnandığımız şeyler: Halkın dünyayı açıklamak, belirsizlikleri yönetmek ve hayata anlam vermek için geliştirdiği inanç sistemleridir. Yazar, “batıl inanç” düşüncesini reddeder. Bunun yerine, her inancın bulunduğu kültür ortamında nasıl bir etkiye sahip olduğuna odaklanmamız gerektiğini söyler. 3. Ürettiğimiz şeyler: Bir halk grubu tarafından tekrarlanan geleneksel eylemler, ritüeller, oyunlar, festivaller ve geçiş törenleridir. Bu eylemler grubun kimliğini pekiştirir ve sosyal dayanışmayı güçlendirir. 4. Gördüğümüz şeyler: Somut ve fiziksel folklor ürünleridir. Halk mimarisi, geleneksel giysiler ve yemekler. Bu objeler, sadece estetik değil, aynı zamanda kullanım amaçlı olmaları ve üretildikleri toplumun değerlerini, teknolojisini ve çevreyle ilişkisini yansıtmaları açısından da incelenmektedir.

“Halk Gruplarının Türleri” kitabın dördüncü ve son bölümüdür. Yazar bu kısımda halk grubunu tanımlamış ve ardından başlıklar hâlinde özetlemiştir. Halk grupları ortak bir bağa yani yaş, meslek, inanç, eğitim, ilgi alanına sahip olan ve bu ortaklık sayesinde kendilerine özgü gelenekler veya efsaneler üreten herhangi bir gruptur. Kendi içinde şu şekilde kategorize edilebilir: 1. Meslek halk grupları: Aynı işi yapan insanlar; işlerini kolaylaştıran ve dayanışmayı güçlendiren mesleki kimliği tanımlayan bir folklor üretirler. Bunlar mesleki jargon veya iş fıkraları olabilir. 2. Çocuk halk grupları: Çocuklar, yetişkinlerden uzakta kendi folklorlarını yaratırlar. Bunlar genellikle oyunlar, tekerlemeler olabilir. 3. Dinî halk grupları: Ritüeller, bayram şenlikleri, dinî figürler hakkında yayılan hikâyeler ve inanışlardır. 4. Kampüs halk grupları: Öğrenciler ve üniversite topluluğu, sınav ritüelleri, belirli bir binaya ait söylentiler ve mezuniyet gelenekleri folklor ortamını yaratır. 5. Dijital halk grupları: İnternet, sosyal medya platformları ve popüler kültür aracılığıyla oluşan gruplardır. Bir hayran grubu, aynı şeyi paylaşan gruplar veya bir hashtag etrafında toplanan insanlar dijital folkloru paylaşır ve yayarlar.

Kitabın “Sonuç” bölümünde (s. 115-116) genel bir değerlendirme yapılmıştır. McNeill, burada okuyucunun kitabı bitirdikten sonra folklorla olan bakış açısının nasıl değişmesi ve artık ne yapması gerektiğini anlatmıştır. Okuyucuyu pasif bilgilenme konumundan çıkarıp aktif bir halk bilimci olmaya davet etmektedir. Artık folklorun sadece geçmişe ait değil, günlük yaşamın her yerinde var olan bir olgu olduğunu da belirtmektedir. Kitap son olarak “Dizin” başlığıyla sona ermektedir.

McNeill, bu kitabında okurlarını folklor araştırmalarının zengin ve canlı dünyasına davet etmektedir. Kullandığı dille folklor disiplinini anlaşılır kılmakta, seçtiği örneklerle ise folklorun hayatın her alanında bulunduğunu kanıtlamaktadır. Bu kitap hem folklor uzmanlarına hem de bu alana yeni yeni giren kişilere folklorun günlük yaşantımızda ve kültürel bağlarımızın inşasında hâlâ önemli bir rol oynadığını net olarak göstermektedir.